ΚΥΨΕΛΗ

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΤΡΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ
προπληρωτέα
Ἐν Ἑλλάδι. . . . . Δρ. ν. 6.
Ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φρ. χρ. . . . 10

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΕΚΔΟΤΗΣ
ΟΘΩΝ ΡΕΝΤΖΟΣ

ΕΤΟΣ Γ'.—ΦΥΛΛ. 17.
ΑΡΙΘΜΟΣ 41.
Ἐν Ζακύνθῳ τῇ 30 Ἰουνίου 1886

Ο ΝΕΚΡΟΘΑΠΤΗΣ

(Διήγημα ἐκ τῶν τοῦ Αὐγούστου Μπλάνς).

(συνέχεια ὅρα προηγ. φυλλ.)

Γ'.

Τὸ κοιμητήριον δὲν ἦτο ποσῶς ἄγνωστος τόπος εἰς τὸν νέον νεκροθάπτην. Ὑπῆρξε τὸ θέατρον τῶν παιγνίων τῆς παιδικῆς ἡλικίας αὐτοῦ. Μειράκιον, ἤρχετο καθ' ἑκάστην νὰ πηδᾷ ἐπὶ τῶν αὐτῶν ἐπιτυμβίων πλακῶν εἰς ἃς ἀντηνάκλα τότε τὸ φῶς τῆς σελήνης καὶ ἐγίγνωσκε σχεδὸν πάσας τὰς ἐπιταφίους ἐπιγραφάς. Ἔπαιζεν ἐκεῖ, μετὰ τῶν γυμνοπόδων εὐθύμων συνομιλήκων του, ἐν τῷ μέσῳ τῶν τριανταφύλλων, γεωστὶ φυομένων καὶ τῶν ἀνθρωπίνων ἐξηραμμένων κρανίων.

Τὸ στενὸν τοῦτο κοιμητήριον, ὅπερ ὅμως περιέκρυπτε τοσαῦτα, ἦτο κυριότης τοῦ πατρός του. Διὰ τοῦτο δὲν ἐσήμαινε τὸ ἴδιον δι' αὐτὸν ὅπως εἰς τοὺς ἄλλους. Τῷ ἀνεμίμνησκε τὰς ἀνθηρὰς παρειάς του, τοὺς ἀκτινοβόλους ὀφθαλμούς του, τὴν εἰρήνην καὶ τὴν εὐτυχίαν τῶν νεαρῶν ἐτῶν του!

Παρὰ τὸν τοῖχον ὑψοῦτο ἡ σεβασμία φιλλύρα ὑπὸ τὴν σκιὰν τῆς ὁποίας ἡ μήτηρ του, κωδωνοκρούστρια ὅτε ἔζη, ἀνεπαύετο πρὸ δεκαετίας. Πόσον ἠγάπα τὸ γηραιὸν δένδρον! Πῶς ἤκουε τὸν ψίθυρον τῶν κλάδων του, πιστεύων ὅτι ἀκούει τοὺς ἤχους τοῦ μητρικοῦ κώδωνος καλοῦντος τὸν λαὸν εἰς προσευχήν! Πόσον ἡ βοὴ τῶν φύλλων του τὸν ἔθελγε! Τῷ ἐφαίνετο ὅτι ἦτο ὁ κρότος τῶν ἀσπασμῶν οὗς, ἀπὸ τοῦ βάθους τοῦ τάφου της, τῷ ἔστελλεν ἡ προσφιλὴς νεκρά.

Πᾶσαι αἱ ἀναμνήσεις αὗται ἐξηγέρθησαν κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἐντὸς τῆς ψυχῆς τοῦ νεανίου καὶ τὸν συνεκίνησαν! Ἐπὶ πολὺν χρόνον ἐκεῖ βεβυθισμένος εἰς σκέψεις, μὲ τοὺς βραχίονας τεταμένους, ὁμοιάζων αὐτὸς οὗτος πρὸς σταυρὸν ἐστημένον ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ παρελθόντος του.

Ἐπὶ τέλους ἐνεθυμήθη τὸν σκοπὸν δι' ὃν ἦλθε.

Διηυθύνθη βραδέως πρὸς τὸ παρεκκλήσιον. Ἀλλ' ὅσον ἡ στιγμὴ τοῦ ν' ἀρχίσῃ τὴν ἐργασίαν ἤγγιζε, τοσοῦτον ἐξηλείφοντο ἐκ τοῦ πνεύματός του αἱ ἡδεῖαι εἰκόνες καὶ ἀνεσκίρτα εἰς τὸν θόρυβον τῶν φύλλων περιδινουμένων ὑπὸ τῆς πνοῆς τοῦ ἀνέμου. Καὶ γενναῖος νὰ ἦναί τις, οὐχ ἧττον ἐντὸς κοιμητηρίου κατὰ τὸ μεσονύκτιον αἰσθάνεται ἑαυτὸν κακοδιάθετον. Ἡ πένθιμος ἐκείνη σιγὴ διακοπτομένη μόνον ὑπὸ τῶν συριγμῶν τοῦ βορρᾶ, αἱ σκιαὶ ἐκεῖναι ἐκτεινόμεναι ἐπὶ τῆς γῆς καὶ μεταβάλλουσαι σχῆμα εἰς ἕκαστον ἐλιγμὸν τῆς σελήνης, οἱ τάφοι ἐκεῖνοι, οἱ σταυροί, οἱ δροσεροὶ ἢ μεμαραμένοι στέφανοι, αἱ φίλλυραι, αἱ μελαγχολικαὶ ἐκεῖναι κυπάρισσοι, αἱ ἰτέαι, πάντα ταῦτα εἰσὶ λίαν ἄφα νὰ ταράξωσι τὴν καρδίαν καὶ νὰ προκαλέσωσιν ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ τὰς ὀλεθριωτέρας

προλήψεις περὶ φαντασμάτων.

Οἱ νεκροὶ λέγουσιν εἶναι νεκροὶ πλέον. Καὶ ἐν τούτοις τίς θὰ ἐτόλμα νὰ βεβαιώσῃ ὅτι ὅταν κατακλιθῇ ὑπὸ τὴν γῆν ὁ ἄνθρωπος δὲν βλέπει τίποτε πλέον εἰς τὴν γῆν; Δὲν εἶναι τάχα δυνατὸν νὰ ἐκφεύγῃ ἐνίοτε ἐκ τῆς ἀργιλώδους κλίνης του ὅπως ἔλθῃ ν' ἀναπνεύσῃ τὸν δροσερὸν ἀέρα τῆς νυκτὸς καὶ νὰ σκεφθῇ ἐπὶ τῶν αἰτιῶν αἵτινες ἀπεφάσισαν τὴν γέννησίν του ἢ τὸν θάνατόν του; Τὸ παιδίον, παραδείγματος χάριν, θῦμα προώρου θανάτου, δὲν ἐπεθύμησέ ποτε νὰ πετάξῃ ἐπὶ τοῦ λίθου τοῦ μαυσωλείου του ἵνα ρίψῃ βλέμμα τι ἐπὶ τοῦ κόσμου καὶ νὰ τὸν ἐρωτήσῃ διατί δὲν ἔλαβεν ἑτέραν ἀποστολὴν ἀπὸ τοῦ νὰ μεταλλάξῃ τὴν κοιτίδα ἀντὶ τάφου; Ἡ νεᾶνις ἧς ὁ χορὸς διεκόπη δὲν προσεπάθησέ ποτε νὰ τὸν ἐπαναλάβῃ ὑπὸ τὸ φῶς τῶν ἀστέρων; Καὶ ὁ πλούσιος ἐκεῖνος ἀποσπασθεὶς ἀπὸ τῶν θησαυρῶν, καὶ ὁ πτωχὸς ἐκεῖνος πληγεὶς ἐπὶ τῆς ἀθλιεστάτης κλίνης του, δὲν ζητοῦσί ποτε νὰ διασχίσωσι τὸ σάβανόν των, ἀπληστοῦντες νὰ ἴδωσιν ἔτι τὴν γῆν ἐκείνην ἔνθα ἡ τύχη των ὑπῆρξε τοσοῦτον διάφορος, τοῦ μὲν διὰ νὰ τὴν θαυμάζῃ τοῦ δὲ διὰ νὰ τὴν καταρᾶται;

Μέχρι ποίου σημείου αἱ σκέψεις αὗται καὶ ἕτεραι ὅμοιαι ἀπησχόλουν τὸν νέον νεκροθάπτην δὲν γνωρίζομεν. Βέβαιον ὅμως εἶναι ὅτι εἰς ἕκαστον βῆμα ἐθεώρει ὄπισθέν του ἵνα βεβαιωθῇ μήπως τὸν ἠκολούθει τις, καὶ ὅτι εἰς ἑκάστην περιστροφὴν τῶν φύλλων ἤνοιγε ὑπερμέτρως τοὺς ὀφθαλμοὺς ὡσεὶ νὰ ἐφοβεῖτο μήπως τὰ ὀστᾶ τῶν νεκρῶν ἐχόρευον.

Ἐπὶ τέλους ἔφθασε πρὸ τοῦ παρεκκλησίου. Διηυθέτησε τὸ ἀλειμματοκήριον τοῦ φανοῦ, ἔθεσε τὴν κλεῖδα εἰς τὴν κλειδωνίαν, ἤνοιξε τὴν θύραν καὶ εἰσῆλθε.

Δ'.

Τὸ φῶς τοῦ φανοῦ ἔπεσεν ἐπὶ λευκῆς μεταλλίνης πλακὸς τεθειμένης κάτωθεν ἀναβάθρου ἐφ' οὗ εὑρίσκετο φέρετρον· Τὸ κάλυμμα τοῦ φερέτρου ἐκοσμεῖτο ὑπὸ στεφάνου ἐκ μυρσίνης, συμβολικοῦ στεφάνου σημαίνοντος ὅτι ἐκεῖ εὑρίσκετο νεᾶνις, καὶ νεᾶνις μεμνηστευμένη. Κομψὰ ἀργυρὰ κρόσσια ἐκόσμουν τὰ πλευρὰ αὐτοῦ.

Ὁ νεκροθάπτης ὢν ἠρεθισμένος ἤδη, κατελήφθη ὑπὸ ἐλαφρᾶς φρικιάσεως. Ἀπὼν πρὸ πενταετίας ἀπὸ τῆς πατρικῆς οἰκίας, ἐγένετο ξένος τῶν πενθίμων τούτων σκηνῶν, ὧν παλαί ποτε ὑπῆρξε μάρτυς συνεχῆς. Τὸ νὰ περιπλανᾶται ἐν τῷ κοιμητηρίῳ κατὰ τὸ μεσονύκτιον, κεχωρισμένος ἀπὸ τῶν νεκρῶν διὰ πυκνοῦ χώματος, τῷ ἐφαίνετο συγκριτικῶς παιγνίδιον ἀπὸ τοῦ νὰ εὑρίσκηται μόνος ἐν παρεκκλησίῳ πρὸ ἀκαλύπτου φερέτρου, πρὸ πάντων γνωρίζων ὅτι περιέκλειε θαυμάσιον ῥόδον, ἀποτόμως ἀποσπασθὲν τοῦ κόσμου οὗτινος ἦτο τὸ χάρμα καὶ τὸ κόσμημα.

Γέρων κατερχόμενος εἰς τὸν τάφον οὐδένα ἐκπλήττει. Εἶναι χρέος πληρωνόμενον κατὰ τὴν τάξιν τῆς φύσεως. Ἀληθὲς ὅτι τὸ κεφάλαιον εἶναι ὀλίγον μετεχειρισμένον καὶ ἐλαττωμένον· ἀληθὲς ὅτι τὸ ἀποδιδόμενον νόμισμα δὲν εἶναι ἴσον τοῦ ληφθέντος. Ἀλλ' ὅταν αἱ πράξεις ὑπῆρξαν ἀγαθαί, ὁ Θεὸς ὅστις τὰς καταγράφει ἐπὶ τοῦ μεγάλου βιβλίου του, εὐχαριστεῖται, διότι κρίνει ἐκεῖθεν ὅτι τὸ κεφάλαιον δὲν ἐσπαταλήθη.

Ὅλως ξένη εἶναι ἡ ἐντύπωσις ὅτε ὁ θάνατος δεσμεύει ἐξ ἀπροόπτου κτῆμα ὅπερ δὲν ἐπρόφθασε νὰ ἐκτιμηθῇ. Καὶ ἐπειδὴ ὁ ἀπαίσιος ἱππότης, διότι ἔχει κελλαισθησίαν ὁ ἱππότης οὗτος, ἔρχεται ν' ἀναρπάσῃ τὴν χαριεστέραν καλλονὴν, τὴν θελκτικωτέραν ἀθωότητα, μὴ σεβόμενος τοὺς νόμους τῆς φύσεως καὶ τῆς κοινωνίας, θραύων τοιουτοτρόπως τὸ μόλις ἀρχίσαν ἀριστούργημα, εἶναι ἐπιτετραμμένον νὰ ἐξαγριωνώμεθα καὶ νὰ ἐκβάλλωμεν ἐπαναστατικὰς κραυγάς.

Ὁ νεκροθάπτης ἐπλησίασε τὸ ἀνάβαθρον καὶ ἤρξατο ν' ἀναγινώσκῃ, φωτιζόμενος ὑπὸ τοῦ φανοῦ του, τὴν ἐπὶ τῆς λευκῆς πλακὸς ἐπιγραφήν. Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη ἔφερε στῖχον ληφθέντα ἀπὸ τῶν ψαλμῶν.

«Ἀφίνω ἴσως ὄπισθέν μου καρδίαν λυπουμένην διὰ τὴν στέρησίν μου. Ἀλλὰ ζῇ καὶ ἄρχει ὁ δυνάμενος νὰ παρηγορῇ· θὰ δεχθῇ εἰς τοὺς κόλπους του τοὺς δυστυχεῖς.»

Ἐπὶ δευτέρας δὲ πλακὸς κεκαρφωμένης ἄνωθεν τοῦ φερέτρου, ὁ νεκροθάπτης ἀνέγνωσε τὴν ἑτέραν ταύτην ἐπιγραφήν:

Ἐνταῦθα ἀναπαύεται
Η ΚΑΡΟΛΙΝΑ—ΘΗΡΕΣΙΑ—ΚΑΡΛΟΤΤΑ
ΚΑΛΛΕΡΛΕΓΚ
Γεννηθεῖσα τὴν 8 Αὐγούστου 1815
Ἀποθανοῦσα δὲ τὴν 5 Σεπτεμβρίου 1831

Ε'.

Εὐχαριστηθείσης τῆς περιεργείας του, ὁ νεκροθάπτης ἔλαβε τὸν λίγγον ἔκ τινος γωνίας καὶ ἔσπευσε ν' ἀφήσῃ τὸν πένθιμον τάφον, κλείων ἐπιμελῶς τὴν θύραν. Εἶτα διὰ θαρραλέου βήματος διηυθύνθη πρὸς τὸν τάφον ὃν ἔμελλε νὰ σκάψῃ. Διαβαίνων πρὸ τῶν παραθύρων ἔρριψε βλέμμά τι εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ παρεκκλησίου· εἶδε μικρὸν φανὸν καὶ ἕνα ἀργυροῦν πόδα τοῦ φερέτρου ἐφ' οὗ ἡ ἀνταγκλῶσα εἰκὼν τῆς σελήνης ἐφαίνετο μειδιῶσα αὐτῷ.

Καθὼς τῷ εἶπεν ὁ πατήρ του, εὗρε τὸν τάφον κατὰ τὸ ἥμισυ ἐσκαμμένον· μικρὰ κλίμαξ ἔκειτο πλησίον αὐτοῦ. Ὁ ἀὴρ ἦτο τοσοῦτον γλυκὺς ὥστε ἐξέβαλε τὸν ἐπενδύτην του ὅπως ἔχῃ ἐλευθεριωτέρας τὰς κινήσεις. Εἶτα κατῆλθε προσεκτικῶς εἰς τὸν λάκκον καὶ ἤρξατο τοῦ ἔργου. Τὸ ἔργον του ὅμως ἦτο πολὺ ὀλίγον διασκεδαστικὸν διότι εἰς ἕκαστον κτύπον τοῦ λίγγου, μετεκίνει ἀνθρώπινα ὀστᾶ, τεμάχια λευκοσιδήρου καὶ συντρίμματα φερέτρου. Ἀλλ' ἀναμιμνησκόμενος ὅτι ὁ πατήρ του εἶχεν ἀνάγκην ἡσυχίας, ὁ καλὸς υἱὸς ἐξηκολούθει δραστηρίως τὴν σκληρὰν ἐργασίαν του. Τὸ χῶμα ὠθούμενον ὑπὸ τῶν ρωμαλέων βραχιόνων του, ἐτινάζετο μακρύτατα.

Μετ' ὀλίγον ὁ νεκροθάπτης εἶχε σκάψῃ τόσον βαθέως ὥστε τὸ χῶμα τὸν περιεκύκλωσε πανταχόθεν, ἔβλεπε δὲ ν' ἀνορθῶνται πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του μεμαυρισμένα ὀστᾶ καὶ κρανία μορφάζοντα.

Αἴφνης ὁ λίγγος προσκρούει κατὰ φερέτρου· τὸ χῶμα κυλίεται, συμπαρασύρον ράκη καὶ σάβανα· εἶναι γείτων. Ὁ νεκροθάπτης διστάζει. Εἶτα βλέπων ὅτι ὁ ὑπνώττων δὲν ἠνωχλήθη ἐκ τῆς ταραχῆς ἀναλαμβάνει τὴν ἐργασίαν του διότι τῷ μένει εἷς ποῦς εἰσέτι ἵνα τελειώσῃ.

Μετὰ μίαν στιγμὴν ἵσταται πάλιν· τρέμει δι' ὅλων τῶν μελῶν του, ὁ δὲ λίγγος τῷ πίπτει ἐκ τῶν χειρῶν. Γοερὰ κραυγὴ ἐτάραξε τὴν σιγὴν τῆς νυκτός. Μήπως ὁ γείτων ἐξυπνᾷ; Ὄχι, τὸ παράπονον εἶναι ἀδύνατον ὡσεὶ παιδίου, ἐν ᾧ ὁ γείτων εἶναι μεγάλος. Λεπτά τινα παρέρχονται, ὁ νεκροθάπτης ἐνθαρρύνεται. Ἀλλ' ἕτερος κρότος ἀκούεται ἄξιος νὰ πνίξῃ τοὺς μᾶλλον μεγαλειτέρους θρήνους· τὸ ὡρολόγιον τοῦ κωδωνοστασίου σημαίνει μεσονύκτιον.

Ἀδύνατον εἰς τὸν νεανίαν νὰ ἐξακολουθήσῃ. Τῷ φαίνεται ὅτι ὁ κόσμος καταρρέει, ὅτι ἡ γῆ ἐνδίδει ὑπὸ τοὺς πόδας του. Ἕκαστος κτύπος τοῦ κωδωνοστασίου παρατεινόμενος ὑπὸ τῆς ἠχοῦς τῷ κάμνει νὰ πιστεύῃ ὅτι εἶναι ἐξηντλημένος στεναγμὸς ἐκ τοῦ βάθους τῶν τάφων· φράσσει τὰ ὦτα ἵνα μὴ τοὺς ἀκούῃ, ἀλλὰ τὸν ἀκολουθοῦσι μέχρι τῶν ἐνδομυχοτέρων ἰνῶν του.

Τὸ ὡρολόγιον ἐπὶ τέλους σιγᾷ. Τότε ἀπὸ τοῦ ὕψους τοῦ κωδωνοστασίου, ὁ κωδωνοκρούστης ἠχεῖ τὴν σάλπιγγα.

— Δὲν εἶναι βεβαίως βρυκόλαξ αὐτὸς ὁ ὁποῖος ἠχεῖ οὕτω πως εἶπε καθ' ἑαυτὸν ὁ νεκροθάπτης, εὐχαριστημένος διότι ἐνόησέ τινα ζῶντα πλησίον του.

Καὶ ἤκουσε περιχαρῶς τοὺς ὑποκώφους καὶ μονοτόνους ἤχους. Ποτὲ ὁ κωδωνοκρούστης, ὅστις σχεδὸν εἰς πᾶσαν πυρκαϊὰν κατεδικάζετο νὰ τρώγῃ μόνον ἄρτον καὶ νὰ πίνῃ μόνον ὕδωρ, χωρὶς νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψει τοὺς ραβδισμούς, ὡς ἀμελήσας νὰ ἠχήσῃ τὴν σάλπιγγα, ποτὲ δὲν ὑπῆρξεν ἀντικείμενον τοσούτου θαυμασμοῦ.

Ἐν τῷ μέσῳ τῶν συγκινήσεων τούτων, ὁ νεκροθάπτης ἐνεθυμήθη αἴφνης τὴν φιάλην τοῦ ζύθου ἥν, χάρις τῇ προνοίᾳ τοῦ πατρός του, ἔφερεν ἐντὸς τοῦ θυλακίου του. Ἐν μιᾷ στιγμῇ ἀνερριχήθη τῇ βοηθείᾳ τῆς κλίμακος εἰς τὸ ἄκρον τοῦ λάκκου, ἔλαβε τὸν ἐπενδύτην του ἢ μᾶλλον τὸν ἐξέχωσε διότι ἐπὶ τοσοῦτον ἐκαλύπτετο ὑπὸ τοῦ χώματος, εἶτα ἔσυρε τὴν φιάλην καὶ τὴν ἐκένωσεν ἄχρις ἐσχάτης σταγόνος. Ἔρριψεν ὕστερον αὐτὴν μακρὰν αὐτοῦ, ἐκείνη δ' ἐκύλισε διὰ μέσου τοῦ κοιμητηρίου καὶ ὑπῆγε, πρᾶγμα παράδοξον! νὰ στιφῇ ὑπὸ τὸ χαῖνον στόμα κρανίου, ἀλλὰ χωρὶς νὰ κάμωσιν ἀμφότεροι καμμίαν προσπάθειαν ὅπως πλησιάσωσιν ἀλλήλους, τοσοῦτον μεγάλη ἦτο μεταξὺ αὐτῶν ἡ ἰσχὺς τοῦ κενοῦ.

(ἕπεται συνέχεια)

Γ. Α. ΒΑΛΑΒΑΝΗΣ

ΕΜΜΕΛΙΝΑ

ἐκ τῶν τοῦ *Alfred de Musset*

Μετάφρασις

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Δ. ΜΑΝΕΣΗ.

(συνέχ. ἴδε προηγ. φυλ.)

Μόλις ἡ ἀπόφασις αὕτη ἐγένετο, ἐνομίσθη καὶ ἀδύνατος νὰ πραγματοποιηθῇ· δὲν εἶχον πλέον ἀνάγκην μακρῶν ἐκφράσεων, ὅπως συνενοῶνται. Ὁ Γκίλβερτ ἐπὶ δύο μῆνας δὲν ἤρχετο παρὰ τῇ κ. Δὲ Μαρσὰν, καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν δύο τούτων μηνῶν, ἀπώλεσαν ἀμφότεροι καὶ τὴν ὄρεξιν καὶ τὸν ὕπνον. Μετὰ τὸ τέλος τοῦ χρονικοῦ τούτου διαστήματος, ὁ Γκίλβερτ διετέθη ἑσπέραν τινὰ ἐν λύπῃ καὶ καταπλήξει, ὥστε χωρὶς νὰ γνωρίζῃ τί πράττει, ἔλαβε τὸν πίλον του καὶ ἐπορεύθη παρὰ τῇ κομήσσῃ κατὰ τὴν συνήθη ὥραν. Δὲν τὸν ἐπέπληξεν ὡς μὴ τηρήσαντα τὴν ὑπόσχεσίν του, καὶ ἅμα τὴν ἐθεώρησεν ἐνόησεν ὅτι ὑπέφερε· τὴν εἶδε τοσούτῳ ὠχρὰν καὶ μεταβεβλημένην, ὥστε μετεμελήθη διότι δὲν ἐπανῆλθε ταχύτερον.

Ἐκεῖνο ὅπερ ἡ Ἐμμελίνα ἠσθάνετο ἐν τῇ καρδίᾳ της δὲν ἦτο οὔτε ἰδιοτροπία, οὔτε πάθος, ἦτο ἡ φωνὴ τῆς φύσεως ἥτις τῇ ἐρώνταζεν ὅτι εἶχεν ἀνάγκη—

νέου ἔρωτος. Δὲν παρεδίδετο εἰς σκέψεις ἐπὶ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ Γκίλβερτ, τῇ ἤρεσεν, ἀρκεῖ· ἔλεγεν ὅτι τὴν ἠγάπα, καὶ ὅτι τὴν ἠγάπα δι' ἄλλου τρόπου ἢ ὁ Δὲ Μαρσάν. Τὸ πνεῦμα τῆς Ἐμμελίνας, ἡ εὐφυΐα της, ἡ ἐνθουσιῶσα φαντασία της, ἅπασαι αἱ εὐγενεῖς ἰδιότητες αἱ ἐν αὐτῇ ἐγκλειόμεναι ἔπασχον ἐν ἀγνοίᾳ των. Τὰ δάκρυα ἅτινα ἐνόμιζε ρέοντα ἀδίκως, ἐζήτουν νὰ χύνωνται ἀκούσης ταύτης καὶ ἐν ἠνάγκαζον νὰ ἐρευνᾷ τὸ αἴτιον τούτου. Τότε τὸ πᾶν τῇ ἐδίδασκε τοῦτο, τὰ βιβλία της, ἡ μουσική της, τὰ ἄνθη της, αἱ ἕξεις της, οὗτος ὁ ἤρεμος βίος της, ὤφειλε ν' ἀγαπᾷ καὶ νὰ παλαίῃ ἢ ν' ἀπόφασίσῃ ν' ἀποθάνῃ. Μετὰ θαρραλέας ὑπερηφανίας ἡ κόμησσα ἀντιμετώπισε τὴν ἄδυσσον εἰς ἣν ἔμελλε νὰ βυθισθῇ. Ὁσάκις ὁ Γκίλβερτ τὴν ἐνηγκαλίζετο προσέβλεπε τὸν οὐρανόν, ἐπικαλουμένη μάρτυρα τοῦ λάθους της. Ὁ Γκίλβερτ ἠνόει τὸ μελαγχολικὸν τοῦτο βλέμμα, κατεμέτρησε τὸ μέγεθος τοῦ λάθους εἰς τὴν εὐγενῆ τῆς φίλης του καρδίαν. Ἐσθάνθη ὅτι ἦτο εἰς τὰς χεῖράς του ἢ νὰ τῇ ἀποδώσῃ τὴν ζωὴν, ἢ νὰ την ἐξευτελίσῃ διὰ παντός. Ὠρκίσθη ν' ἀφιερωθῇ εἰς αὐτὴν καὶ ἠὐχαρίστει τὸν Θεὸν διὰ τὸν ἔρωτα ὃν ἐδοκίμαζε.

Ἡ ἀνάγκη τοῦ ψεύδους κατέβλιβε τὴν νέαν, δὲν ὡμίλησε πλέον εἰς τὸν ἐραστήν της, καὶ τὴν λύπην της ταύτην ἐτήρησε μυστικήν. Ἀνελογίσθη τὰς μεταβολὰς τῶν δεινῶν της, τὰς μεταβολὰς τῆς εὐτυχίας, καὶ ἔθετο τὴν ζωήν της παίγνιον. Ὁσάκις ὁ Γκίλβερτ ἤρχετο, εὑρίσκετο ἠγκαγκασμένη νὰ διέλθῃ τρεῖς ἡμέρας εἰς τὴν ἐξοχήν. Τὴν ὥρισε νὰ τῷ ὁρίσῃ συνέντευξιν, πρὶν ἀναχωρήσῃ.—Θὰ τὸ πράξω ἀφοῦ τὸ θέλεις τῷ ἀπήντησε, ἀλλὰ σᾶς ἱκετεύω ἀφήσατέ με νὰ ἐλπίζω.

Τὴν τετάρτην ἡμέραν νέος τις εἰσῆλθε κατὰ τὸ μεσονύκτιον εἰς τὸ Ἀγγλικὸν καφενεῖον.

— Τί θέλει ὁ κύριος; ἠρώτησεν ὁ ὑπηρέτης.

— Ὅ,τι ἔχετε καλλίτερον ἀπήντησεν ὁ νέος· μετὰ χαροποιοῦ ὕφους ὅπερ ἔκαμε νὰ στρέψωσι τὰ βλέμματα οἱ θαμῶνες, Κατὰ τὴν αὐτὴν ὥραν εἰς τὸ βάθος τῆς οἰκίας τοῦ Δὲ Μαρσὰν δικτυωτόν τι ἡμιάνοικτον ἄφινε νὰ διακρίνῃται λάμψις ὄπισθεν παραπετάσματος. Μόνη καὶ ἀτημέλητος ἡ κ. Δὲ Μαρσὰν ἐκάθητο εἰς τὸ δωμάτιόν της ἐπὶ μικρᾶς ἕδρας, τεθειμένους ἔχουσα τοὺς μοχλοὺς τῶν θυρῶν «Ἄὔριον θὰ εἶμαι εἰς αὐτὸν, θὰ εἶνε εἰς ἐμέ.»

Ἡ Ἐμμελίνα δὲν ἐπκέφθη νὰ παραβλῇ τὴν διαγωγήν της μετ' ἐκείνης τῶν ἄλλων γυναικῶν· δὲν ὑπῆρχον ἐν αὐτῇ κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην οὔτε θλίψις οὔτε ἐλεγχοι, τὸ πᾶν προὐξένει σιγὴν ἐνώπιον τῆς σκέψεως τῆς ἐπαύριον. Θὰ τολμήσω νὰ σᾶς εἴπω τί ἐσκέπτετο; Θὰ τολμήσω νὰ γράψω τί κατ' ἐκείνην τὴν ἐπίφοβον στιγμὴν ἀνησύχει ὡραίαν καὶ εὐγενῆ γυναῖκα, τὴν εὐαισθητοτέραν καὶ τιμιοτέραν ἐξ ὅσων ἐγνώρισα;

Παρεδόθη εἰς σκέψεις ἐπὶ τῆς ὡραιότητός της. Ἔρωτα, ἀφοβίωσιν, εἰλικρίνειαν καρδίας, συμπάθειαν ὀρέξεων, φόβους, κινδύνους, μετανοίας, τὰ πάντα ἀπεδίωξὲν ἐκ τοῦ λογισμοῦ της, τὸ πᾶν κατέστρεψε ζωηρῶς ἀνησυχοῦσα διὰ τὰ θέλγητρά της, διὰ τὴν σωματικὴν ὡραιότητά της. Ἡ λάμψις ἣν εἴδομεν ἦτο ἐκείνη λαμπάδος ἣν ἐκράτει εἰς χεῖράς της. Τὸ κάτοπτρόν της ἦτο ἀπέναντι· στρέφεται, ἀκροάζεται οὐδεὶς μάρτυς, οὐδεὶς θόρυβος· ἀνέσυρε μικρὸν πέπλον ὅστις ἐκάλυπτε τὸ πρόσωπόν της, καὶ δειλὴ ὡς ἡ Ἀφροδίτη τοῦ μύθου ἔστη πρὸ τοῦ κατόπτρου.

Ὅπως σᾶς ὁμιλήσω περὶ τῆς ἀκολούθου ἡμέρας, καλλίτερον εἶνε νὰ σᾶς ἀντιγράψω ἐπιστολὴν τῆς Ἐμμελίνας πρὸς τὴν ἀδελφήν της, εἰς ἣν αὕτη ζωγραφίζει τί ἠσθάνετο.

«Ἤμην εἰς ἐκεῖνον· ὅλην τὴν ταραχήν μου διεδέξατο σφοδρὰ ἀθυμία· ἤμην ἀπηυδησμένη, καὶ ἡ κακοδιαθεσία αὕτη μὲ ἠὐχαρίστει· διῆλθον τὴν ἑσπέραν ρεμβάζουσα· ἔβλεπον σκιῶν σχήματα, ἤκουον ἀπομεμακρυσμένας φωνὰς, διέκρινον «τὸ ν Ἄγγελόν μου, τὴν ζωήν μου» καὶ τοῦτο ἔτι μᾶλλον μὲ κατέβαλλε. Οὐδέποτε ἡ σκέψις μου μετηνέχθη εἰς τὴν ἀνησυχίαν τῆς προτεραίας· διαρκούσης τῆς ἡμιληθαργίας ταύτης ἤτις μοὶ ἔμεινεν ἐν τῇ μνήμῃ ὡς καταστασις ἣν θὰ ἐξέλεγον ἐν τῷ παραδείσῳ. Κατεκλίθην καὶ ἀπεκοιμήθην ὡς βρέφος. Ἐξυπνήσασα τὴν πρωΐαν, συγκεχυμένη τις ἐνθύμησις τῶν συμβάντων τῆς προτεραίας, ἐπανέφερε ταχέως τὸ αἷμα εἰς τὴν καρδίαν· κτύπημα τῆς καρδίας σχεδὸν μ' ἐξήγειρε, καὶ τότε ἤκουσα νά μοι φωνάζωσιν ὑψηλοφώνως «Τετέλεσται» ἐστήριξα τὴν κεφαλὴν εἰς τὰ γόνατά μου καὶ ἐβυθίσθην εἰς τὸ βάθος τῆς καρδίας μου· κατὰ πρῶτον ἐφοβήθην μήπως μ' ἔκρινε κακῶς. Ἡ ἁπλότης μεθ' ἧς ἐνέδωκα ἦτο δυνατὸν νὰ τῷ δώσῃ κακὴν ἰδέαν. Λίαν ἐκπεπληγμένη, συγκεκινημένη καὶ συγκεχυμένη ὑφ' ὅλων τῶν αἰσθημάτων ἅτινα μὲ κατέβαλον, δὲν ἐσπούδασα καλῶς τὰ ἐδικά του. Ἐφοβούμην, μόλις ἀνέπνεον. Ἅπαν τοῦτο τὸ σκότος ἐρωτίσθη αἴφνης διὰ γλυκέων ἀναμνήσεων. Ἐσθάνθην μειδίαμα πλανώμενον περὶ τὰ χείλη μου ὅτε τὴν προτεραίαν ὅλην τὴν φυσιογνωμίαν του ἐκφραστικὴν καὶ ὡραίαν ἦν οὐδαμοῦ εἶδον εἰς τ' ἀριστουργήματα τῶν μεγάλων τεχνιτῶν· ἀνεγίνωσκον ἐν αὐτῇ τὸν ἔρωτα, τὸν σεβασμὸν, τὴν λατρείαν, καὶ αὐτὴν τὴν ἀμφιβολίαν. Ἰδοὺ διὰ τὴν γυναῖκα ἡ ὑψίστη στιγμὴ καὶ οὕτω λικνιζομένη ἐνεδύθην. «Εὐχαριστεῖται τις πολὺ νὰ κομψεύηται ὅταν ἀναμένῃ τὴν ἐραστήν της.»

(ἕπεται συνέχεια)

ΟΙ ΔΥΟ ΠΑΠΑΔΕΣ*

ΤΩ ΡΗΤΟΡΙ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

ΚΑΙ ΚΛΕΙΝΩ ΙΕΡΑΡΧΗ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

ΔΙΟΝΥΣΙΩ ΤΩ ΛΑΤΑ

Τί νἄχ' ἡ Χρύσω ἡ ζηλευτὴ κ' ἡ πολυγηρεμένη;
Στὴν ἐκκλησιὰ δὲ φαίνεται, 'ς τὸν κῆπό της δὲ βγαίνει.
Τὰ 'παινεμένα ἀδέλφια της 'ς τὸ λητρουβιὸ δὲν πᾶνε·
'σὰν τί νὰ τοὺς ξημέρωσε κ' εἰς τοῦ παπᾶ κινᾶνε;

* * *

—Ἄκου, ἀγαθὲ πνεματικὲ, κι' ἂν ἔχῃ ὁ Χριστός μας
βοτάνι γιὰ τὴν 'πόληψι, κι' ὁ πόνος ὁ δικός μας
'μπορεῖ μ' αὐτὸ νὰ γιατρευτῇ, στάλαχτο 'ς τὴν ψυχήμας.
Ὁ πιστικὸς τῆς Χρύσως μας πατεῖ τὴ 'πόληψί μας!
Μπῆκε γαμπρὸς, σὰ χόρτασε τὴ νειότη, τὰ φιλιά της,
μᾶς βρίσκει τίμια τὴ γενειὰ, μὰ λίγα τὰ προικιά της!
Ντύσου, παπᾶ, τὴ νειότη μας, πὲς τὴ Χρυσῆ παιδί σου,
καὶ μέτρησέ μας τὴν πληγὴ μὲ τὴ συνείδησί σου.
Κι' ἀνίσως βότανα δὲ βρῇς 'ς τὸν κῆπο τοῦ Χριστοῦ μας,
παιδιά σου δὲν μᾶς ξαναλές· 'ς τὸ αἷμα τοῦ γαμπροῦμας
ἡ λέρα μας θὰ ξεπλυθῇ!... θὰ πέσῃ τὸ κορμί μας,
μὰ θὰ φανῇ τὸ μοῦτρό μας, θὰ ζήσ' ἡ πόληψί μας!
Τί σκέφτεσαι, πνεματικέ;

—Τὴν ἄμετρη χαρά μου·
Αὔριο σᾶς φέρνω βότανα· ὁ κῆπος τοῦ Χριστοῦ
εἶνε γιὰ ὅλους ἀνοιχτὸς, πιστέψτε μου, παιδιά μου,
φτάνει νὰ βρίσκῃ κηπουροὺς ἡ ἀρρώστια τοῦ πιστοῦ·

* * *

'Σὰν ὅλόγυνσ' ὁ πνεματικὸς τὸ Μῆτσο καὶ τὸ Γιάννη,
τὸ καλυμμαῦκι φόρεσε καὶ 'ς τ' ἀδελφοῦ του φτάνει.
—Διακόσια τάλλαρα, παπᾶ, τοῦ λέγει, δάνεισέ μου
καὶ τ' ὄρελός σου ὀχτάδιπλο.

—Ν' ἀσφαλιστῶ, ἀδελφέ μου,
κι' ὅσα μοῦ πῇς· ξέρεις... κ' ἐγώ... στερεύουμαι, τοῦ κάνει.
Τὸ χέρι του ὁ πνεματικὸς εἰς τὸ Βαγγέλιο βάνει,
κι' ὁρκίζεται ὁ τόκος τους χιλιάδιπλος νὰ τρέχῃ
'ς τὰ χέρια, 'ποῦ θὰ μετρηθοῦν καὶ φόβο νὰ μὴν ἔχῃ.
Κ' ἔτσι ὁ παπᾶς, μουρμουριστὰ, ὁλότρεμος, σκιασμένος,
χίλιαις φορᾶς τὰ 'μέτρησε κ' μὴν εὔχῃ γελασμένος!»
Τὴν ἄλλη αὐγὴ 'γροικοῦσανε, 'ς τῆς Χρύσως, οἱ γειτόνοι
τ' ἄγια τὰ λόγια τοῦ Χριστοῦ, 'ποῦ τῆς καρδιαῖς ἑνόνει.
Μὲ τὸ γαμπρὸ 'ς τὸ πλάϊ του, μὲ τὰ προικιὰ 'ς τὸ χέρι,
στεφάνωσ' ὁ πνεματικὸς τὸ χορισμένο ταῖρι.

* * *

Πέρασε μῆνας· ὁ παπᾶς νὰ κοιμηθῇ δὲ 'μπόρησε·
κάθε βραδειὰ 'ς τὸν ὕπνο του τὸν ἀδελφό του ἐθώρησε.
Τὸν συχνοσμίγει 'ς τὸ κελὶ προτοῦ νὰ ξημερώσῃ
νὰ τοῦ 'πιστρέψῃ τὸ ποσὸ γιατ' εἶχε μετανοιώσει.
Καὶ τῶλεγ' ὁ πνεματικός· —Δὲ χάνεις ἀπὸ 'μένα,
τὰ χρήματά σου τἄβαλα 'σὲ χέρια τιμημένα·
γεννοβολάνε, πίστεψε...

—Πιστεύω... μὰ, παπᾶ μου,
εἶνε ζωὴ καὶ θάνατος!... Καὶ ξέρεις τὰ λεφτά μου
μ' αἷμα κλαῖμ' ἱδρωτα, ὁ φτωχὸς, τὰ πλάθω! Ποιὸς μοῦ τἄχει;
Τὰ θέλω! Κάθε συφορὰ 'μπορεῖ γιὰ μὲ νὰ λάχῃ!
—Σοῦ ξαναλέγω, ἀδελφὲ, πῶς σ' τἄχω σφαλισμένα...
—Εἶσαι λῃστής, μ' ἀπόγδυσες, τὰ δούλευα γιὰ σένα!
Ποῦ τἄχεις; Ποῦ τὰ 'δάνεισες; Λέγε μου, θὰ σὲ πνίξω·
ποιὸς εἶν' ὁ καλοπλερωτής;

—Παπᾶ μου, θὰ σ' τὸν δείξω.
Κι' ὁ ἅγιος, ὁ πνεματικὸς, συγκινημένος γέρνει
κι' ἀπὸ τὸ 'κονοστάσιο του τὸ Σταυρωμένο παίρνει.
—Νά τος, Αὐτὸς σοῦ τὰ χρωστᾷ· μὴν τὰ ζητᾷς· ἐμένα
Αὐτὸς ζητοῦσε δανεικὰ καὶ μ' ἔστειλε 'ς ἐσένα!
Κι' ὡς ἀντικρύζει ὁ παπᾶς, Ποιόνε 'μπροστά του φέρνει,

(*) Τὸ στιχούργημά μου τοῦτο εἶνε ἱστορικώτατο. Εἶνε μία ἀρ' τῆς χριστιανικαῖς πράξες, 'ποῦ ἀπαθανατίσανε 'ς τὴ Ζάκυνθο τ' ὄνομα τοῦ παπᾶ-Διονύσιου τοῦ Ἄνινου, γνωστοῦ μὲ τὸ ψευδοπαρανόμι Κατσουρέλας. Θἄμουνα δέκα ὡς ἑνδεκα χρονῶνε, ὅταν μ' ὅλο τὸ κρύο καὶ τὴ νυστάγρα μου, 'γροικοῦσα προσεχτικώτατος, τὸ μακαρίτη γέρο-Νικολέτο τὸν Ἄννινο, νὰ μᾶς διηγῆται τῆς βρεχουμεναις βραδειαῖς, τὰ πολυχαριτωμένα ἀνεκδοτα τῆς φιλάνθρωπης ζωῆς τοῦ αὐταδέλφου του Κατσουρέλα. Τό γεγονὸς τοῦτο συνέβη μεταξὺ αὐτοῦνοῦ τοῦ παπᾶ-Κατσουρέλα καὶ τ' αὐταδέλφου του πλουσιοπορεμένου ἱερομόναχου, παπᾶ-Θεόφυλου. Ἐγὼ μὴ ἀρκούμενος 'ς τὸ δεκαχρονιτάτικο μνημονικό μου, ἐξαναβεβαιώθηκα ἀρ' τὸν ἀξιοσέβαστο φίλο ἱστοριογράφο κ. Χιώτην. Μεταξὺ δὲ τῶν πολλῶν διηγοῦνται καὶ τοῦτο. Μιὰν ἄλλη φορὰ, σὲ παρόμοια περίστασι, ἐσκέφθη ὁ καλόκαρδος κι' ἀνοικτομάτης πνεματικὸς, νὰ πορευθῇ σ' ἕνα χαρτοπαιχτεῖο. Οἱ χαρτοπαίχταις μόλις 'ποῦ τὸν εἴδανε τὰ χάσανε.—Μὴ 'ντρέπεσθε, παιδιά μου, τοὺς εἶπε· 'ξακολουθῆτε τὸ παιγνίδι σας γιατί μοῦ βάλθηκε νὰ τὰ κόψω κ' ἐγὼ ἀπόψε. Ὁ κοφτὴς 'σηκώθηκε, τοῦ πρόσφερε τὰ χαρτιὰ καὶ τὴ θέσι τους, καὶ τοῦ λέγει·—Ὁρίστε, δέσποτά μου, τῶχουμε τιμὴ καὶ εὐχαρίστησι νὰ σοῦ πουντάρουμε ὅλοι μας. Καὶ νάτος παρευθὺς ὁ καλός σου παπᾶς κοφτής! Σὲ μιὰ στιγμὴ ὅλο τὸ τραπέζι ἐσκετάσθη ἀπὸ χαρτιὰ καὶ πόσσαις. Ὁ πνεματικός μας μὲ μιὰ του κρυφομάτιὰ ὑπολόγισε πῶς τὸ χρηματικὸ ἐκεῖνο ἀρκοῦσε 'ς τὸν εὐεργετικὸ σκοπό του.—Τὸ νοήσας, τὰ γυρίζω, τοὺς εἶπε· καὶ μὲ τὸ γύρισμα, ποῦ ἔκαμε 'ς τὰ χαρτιά. —Φάτσα καὶ τέρτοι, οὐλοί σας! τοὺς φώναξε, καὶ τὰ παράτησε. Παρευθὺς σούφτει, ἁπλόνει τὰ δυό του γέρια, καὶ σὰ 'μάζεψε ὅλαις τῆς πόσσαις.—Πίστε, παιδιά μου, ἐξακολούθησε, πῶς ἐφερα ὅλους σας τερτσοτίρο, κι' ἄστε νὰ οἰκονομηθῇ μ' αὐτὴ σας τὴν ἐλεημοσύνη ὁ γάμος μιᾶς δυστυχισμένης. Οἱ καλοὶ ἐκεῖνοι ἀνθρωποι, ὄχι μόνο δὲν ἀρνηθήκανε τὴν ἐλεημοσύνη τους, ἀλλὰ κυριεμένοι ἀπὸ σέβας καὶ συγκίνησι ἐσκύψανε καὶ τοῦ καταριλήσανε τὰ εὐεργετικώτατα χέρια τους.

βγάνει τὸ καλυμμαῦκί του καὶ τὸ κεφάλι γέρνει.
—Τί λὲς, καλέ μου ἀδελφέ ;
—Κλίνω τὰ γόνατά μου !

Τ' ἀδέλφια ἐφιληθήκανε ! Ὁ κῆπος τοῦ Χριστοῦ, εἶνε γιὰ ὅλους ἀνοιχτὸς, πιστέψτε μου, παιδιά μου, φτάνει νὰ βρίσκῃ κηπουροὺς ἡ ἀρρώστια τοῦ πιστοῦ!

Ἀπρίλιος 1886.

Ι. Γ. ΤΣΑΚΑΣΙΑΝΟΣ.

ΧΡΟΝΙΚΑ ΓΕΩΡΓΙΛΑ

Τῶν χρονικῶν τούτων εἴδομεν διάφορα χειρόγραφα, ἐξ ὧν ἅτινα κατά τι διαφέρουσι ἢ εἶνε ἐλλιπῆ. Ἡμεῖς δὲ τὰ δημοσιεύομεν κατὰ τὸ χειρόγραφον, ὅπερ σώζεται εἰς τὸ ἐνταῦθα ἀρχειοφυλακεῖον, καὶ εἶνε ὅμοιον σχεδὸν τῷ εὑρισκομένῳ εἰς τὰ ἀνέκδοτα Χρονικὰ τοῦ ἀειμνήστου Βαρβιάνη σωζόμενα εἰς τὸ ἐνταῦθα ἀρχειοφυλακεῖον. Ἔν τινι τῶν προσεχῶν φυλλαδίων τῆς Κυψέλης, θέλομεν δημοσιεύσει παρατηρήσεις τινὰς κριτικὰς περὶ τῶν χρονικῶν τούτου τοῦ Γεωργιλᾶ τῇ βάσει ἐγγράφων εὑρισκομένων εἰς τὸ ἐνταῦθα ἀρχειοφυλακεῖον.

Σ. ΔΕ-ΒΙΑΖΗΣ

1405. Κόπια εὐγαλμένη ἀπὸ τὸ παλαιὸ χαρτὶ ὁποῦ εἶχαν οἱ ποτὲ γονεῖς μας καὶ οἱ ποτὲ προπάτορές μας, πόθεν κατάγονται καὶ πόθεν εἶναι ἡ πατρίδα τους. Ἡ πατρίδα μας εἶναι ἀπὸ τὰς Ἀθήνας.

Ἐγὼ ὁ παπᾶς Κωνσταντῆς ὁ Θεοδώσης, βλέποντας τὸν Ἀγαρινὸν, πῶς ἐρχόμενος κουρσεύοντας τοὺς ὁμοπίστους μας Χριστιανοὺς, ἐσυνωμιλήσαμεν μὲ τοὺς ἀδελφούς μου κὺρ Σπύρον καὶ Ἰωάννην πῶς νὰ κάμωμεν νὰ σταθοῦμεν καὶ νὰ ὑποταχθοῦμεν εἰς τὸν Ἀγαρινὸν, ἢ νὰ μισεύσωμεν ἀπὸ τὴν περίφημον καὶ ἠγαπημένην μας πατρίδα. Καὶ ἔτζι εὑρισκόμαστε συγχισμένοι. Ἐκλάψαμεν πῶς ἀφήσαμεν τὸ πρᾶμμά μας καὶ περιβόλια μας, καὶ τὸ τίποτές μας, καὶ δὲν ἐπήραμεν ἄλλο τίποτε ἀπὸ τὰ θρέμματά μας, ἤγουν τὰ ξωτόβολά μας, καὶ ἤλθαμεν καὶ ἀπεράσαμεν εἰς τὴν Πελοπόννησον, ὁποῦ ὁ Τοῦρκος ἀκόμη δὲν τὴν εἶχε. Καὶ ἤλθομεν ἕως τὴν Ἀρκαδίαν καὶ ηὕραμεν ἕνα χαρτὶ στελμένο ἀπὸ τὸ Νησὶ τῆς Ζακύνθου, ἀπὸ τὸν Ποτεστὰ ὁποῦ ὅριζε καὶ ἔλεγε ὅποιος θέλει νὰ ἔλθῃ νὰ μπιτάρῃ εἰς ἐτοῦτο τὸ νησὶ τῆς Ζακύνθου νὰ φεουδάρῃ ὅσον τόπον θέλει καὶ νὰ τὸν γράφουν καὶ ἄρχοντα. Εἰς τὴν Ἀρκαδίαν εὑρίκαμεν τὸν Κυρίτζῃ Μιχάλη Γκοῦσκο, καὶ συνομιλῶντας τὰ συμβεβηκότα, καὶ τὰ ἐρχόμενα εἰς τὸ να τὰ ὑπομείνωμεν. Ἔτζι εἴπαμεν ἐν τῷ μέσῳ μας νὰ μὴ χωρίσωμεν καὶ ἐφιληθήκαμεν, καὶ μπραζούριδες ἐγινήκαμεν καὶ ἐκάμαμεν ὅρκον ἐν τῷ μέσῳ μας νὰ μὴ χωρήσωμεν, ἕως νὰ εὕρωμεν τόπον νὰ συνοικήσωμεν. Καὶ ἔτζι ἐμπήκαμεν εἰς ἕνα πλεούμενο καὶ ἤλθαμεν εἰς τὸ παρὸν Νησὶ τῆς Ζακύνθου καὶ ἐπήγαμεν εἰς τὸν Ποτεστὰ καὶ πολλὰ μᾶς ἐδεξιώθη καὶ μᾶς εἶπε νὰ μᾶς γράψῃ καὶ ἄρχοντας, μὰ νὰ κάνωμεν βάρδια. Μὰ ὁ ἀδελφός μου ὁ Κὺρ Σπύρος δὲν ἠθέλησε, μήτε ὁ κὺρ Μηχάλης Γκοῦσκος. Ἔτζι ἐπήγαμεν εἰς τὸ Γαϊτάνι καὶ ἐσταθήκαμεν ἱκανὸν καιρὸν, μὰ ὁ Τόπος ἐβάριδε, διατί εἴχαμεν θρέμματα πολλὰ χοντρὰ καὶ λιανὰ ζῶα. Ἔτζι ἀφήσαμεν τὰ ὑποςατικὰ ὁποῦ ἐπιάσαμεν καὶ ἤλθαμεν εἰς τὸ Γαλάρο καὶ ἐσταθήκαμεν ὀλίγον καιρόν. Καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ἀσηκωθήκαμεν καὶ ἐπήγαμεν εἰς τὸ Καταστάρι, καὶ ἐμοιράσαμεν τὸν τόπον μὲ τὸν Κυρίτζι Μιχαὴλ Γκοῦσκο, καὶ ὁ Γκοῦσκος ἐπῆρε τὴν μερία τοῦ σιρόκου καὶ λεβάντε, καὶ ἐγὼ ἐπῆρα τὴν μερίαν τοῦ πουνέντε καὶ γαρμπί. Ὁ ἀδελφός μου Ἰωάννης ἐστάθη εἰς τὸ Γαλάρο. Ἐμεῖς μὲ τὸν ἀδελφόν μου τὸν Σπύρον ἐσταθήκαμεν ἱκανὸν καιρὸν εἰς τὸ Καταστάρι. Καὶ μίαν ἡμέραν ἐπήγαμεν εἰς τὸ Σκινάρι καὶ εἴδαμεν τὸν τόπον ἁρμόδιον καὶ ἀνεβήκαμεν εἰς τὸ Παλιοχῶρι καὶ εἴδαμεν ταῖς περιοχαῖς του καὶ τὰ παλαιὰ κτήρια καὶ μᾶς ἄρεσεν ὁ τόπος διὰ νὰ σταθοῦμεν· ἔτζι εἴπαμεν τοῦ Κυρίτζι Μιχάλη Γκούσκου διὰ νὰ ἔλθῃ, μὰ δὲν ἠθέλησε, ὅτι ἤτανε πλούσιος πολλὰ ἀπὸ τὸν τόπον του. Εἶχε πολὺ χρυσίον καὶ ἀργύριον, θρέμματα δὲν εἶχε. Μᾶς ἐπεριπάτησε πολλὰ εἰς τὰς συνθήκας ὁποῦ εἴχαμεν εἰς τὸν μέσον μας νὰ πάρωμεν τὸν μπαστάρδον του τὸν Γληγόρη μὲ ἐμᾶς ὡσὰν νὰ εἴμουν καὶ ἐγὼ, καὶ νὰ τὸν ἀγαπᾶτε ὄχι ὁποῦ εἶναι νόθος, ὡσὰν νὰ ἦτον νόμιμος· καὶ ἔτζι ἤλθαμεν εἰς τὸ παρὸν χωρίον καὶ ἐσυνοικήσαμεν. Καὶ εἰς τὴν ἐμβασίαν ὁποῦ ἐσώσαμεν, ἐρεστάρισε ὁ Γκοῦσκος καὶ ἐμοιράσαμεν τὸ

βουνὸ ὁποῦ εἶναι πὲρ Λεβάντε, καὶ ἐγὼ ἐπῆρα τὴν μερίαν τῆς Τραμουντάνας, καὶ ὁ Γκοῦσκος ἐπῆρε τὴν μερίαν τῆς Ὄστριας. Ὁ ἀδελφός μου, ὁ κὺρ Σπύρος δὲν ἐστάθη μὲ ἡμᾶς καὶ ἐπῆγε εἰς τὴν Κεφαλλονίαν καὶ ἐςάθη εἰς ἕνα χωρίον εἰς τὰ Κλείσματα. Ἐγὼ ἔμεινα ἐδῶ μὲ τοὺς υἱούς μου, ὁποῦ εἶχα ἕξι υἱοὺς, ἀντάμα μὲ τὸν Γκοῦσκο. Εἰς τοὺς χιλίους τετρακοσίους πέντε 1405 ἤτανε εἰς ὅλο τὸ Νησὶ τῆς Ζακύνθου φαμελίαις 36, εἰς τοὺς χιλίους τετρακοσίους ἐννιὰ 1409, ἐγεινήκαμε φαμελίαις ἑκατοντριάντα ἕξι 136. Ὅποιος ἐρχότουνα εἰς τοῦτο τὸ Νησὶ ἐπήγενε καὶ ἐγραφότουνα εἰς τὸν Ποτεστὰ καὶ ἐγύρεβε καὶ τόπον καὶ ἐφεουδάριζε, καὶ ἔγεινε μεγάλη σύγχισις, ὅτι ἄλλος ἐρχόντουνα καὶ ἔβανε εἰς τὸ φέουδο περισσότερο καὶ τὸ ἔπερνε. Καὶ ἐμαζοχτήκανε οἱ ἄνθρωποι ὁποῦ εἶχαν τὰ φέουδα εἰς μίαν ἀδελφότη ἤγουν ἐκλησίαν, καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν Βενετίαν καὶ ἔκαμαν κρίσιν, εἰς τὸν Μπέγιο καὶ ἀποφασίσανε ὅσα φέουδα ἔκαμε ὁ Καπέλλος νὰ εἶναι λάουδα ὁποῦ ὁ καπετὰν Ποτεστὰς ἔκαμε εἰς τοὺς χιλίους τετρακοσίους πέντε 1405.

Ὁ ὑψηλότατός μας Πρέντζιπες ἔκαμε ἀμμάχη μὲ τὸν Πάπα, καὶ ἐπῆρε ὁ Πάπας τοῦ Πρέντζιπέ μας δύο χώραις τὴν Πάντουβα καὶ ἄλλην μίαν χώραν.

Ἤτανε εἰς τὸν Μωρὴ γκενεράλες τοῦ κάμπου ὁ σινιὸρ Εὐγένειος Μεγαδούκας Κύπριος τὴν πατρίδα πλούσιος πολλά· εἶχε ριάλια χιλιάδαις τριακόσισις ἐπῆγε εἰς τὸν Πουνέντε ὁποῦ ὁ Πρέντζιπές μας ἔκαμνε τὸν πόλεμο διὰ βοήθειάν του· ἔκαμε μίαν μέθοδον, πρὶν νὰ ἐμβῇ εἰς τὸ φουσάτο ὅτι τὴν χώραν τὴν εἴχανε οἱ ἐχθροὶ περικυκλωμένην τὴν Πάντουβα. Καὶ ἔφτιασε κασελούλαις μικραῖς μὲ πανὶ ντυμέναις κόκκινο καὶ μὲ στεφάνια σιδερένια καὶ ταῖς ἐγιόμισε ἄμμο καὶ ἐπήγενε. Καὶ ἐβγῆκε ὁ λόγος ὁπῶς ἔρχεται ὁ μεγαδοῦκας εἰς βοήθειαν τοῦ Πρέντζιπε μὲ τόσην βίαν. Οὗτος ὁ Μεγαδούκας πρὶν νὰ ἐμβῇ εἰς τὸν τόπον ἔκραζε τοὺς ἀνθρώπους του καὶ τοὺς ἐμοίρασε ὅλον τὸν βίον, καὶ εἶπεν ἂς ἀποθάνωμεν διὰ τὸν Πρέντζιπέ μας, ἢ νὰ ἐμβῶ μέσα εἰς τὴν χώραν καλῶς ἔχει, ἀλλέως ἂς ὑπάγῃ ὅπου ἠμπορεῖ ὁ κάθε ἕνας· ἔτζι ἐπρόβαλε ὁ Μεγαδούκας καὶ εἴδανε τὸ φουσάτο τοῦ Πάπα τὰ μουλάρια μὲ ταῖς κασέλαις, καὶ ἔδραμαν νὰ πάρουν τὸν βίον, καὶ ὁ Μεγαδοῦκας ἐμπῆκε μέσα εἰς τὴν χώραν, ὁποῦ ὁ Πάπας εἶχεν ἀποκλεισμένον, τὸ φουσάτο τοῦ Πρέντζιπε· ἔτζι ἔκραξε τοὺς ἀνθρώπους καὶ τοῦ ἐδώσανε τὰ ριάλια ὀπίσω ὁποῦ τοὺς εἶχεν καὶ ἔκαμε μίαν ταράτζα καὶ ἀνέβη ἀπάνω ὁ σινιὸρ Εὐγένειος Μεγαδοῦκας, καὶ ἐβάρεσε ταῖς τρουμπέταις καὶ ἄλλα ὄργανα μὲ προκλάμο, ὅτι ὅποιος θέλει νὰ ἔλθῃ εἰς βοήθειαν τοῦ αὐθεντός μου τοῦ Πρέντζιπέ μου νὰ τοῦ δίνω μίαν κουταλιὰ χρυσάφι. Ἀνέβη εἰς τὴν ταράτζα ἐπάνω καὶ ἔπιασε τὴν κουτάλα εἰς τὰ χέρια, καὶ ὅποιος ἐπήγαινε τοῦ ἔδιδε μίαν κουταλιὰν τζεκίνια, ἀντὶς διὰ τὰ ριάλια, καὶ ἔτζι ἔδραμε ὅλος ὁ κόσμος εἰς βοήθειαν τοῦ Πρέντζιπε. Καὶ εἶπεν ὁ Πρέντζιπες, τί χάρισμα θέλεις νὰ σοῦ δώσω; καὶ ἐγύρεψε εἰς τὴν Ζάκυνθον εἰς τὸ λιβάδι ἤγουν εἰς τὸ Ρόϊδο τόπον μοδιῶνε σαράντα πέντε, εἰς τὸ Γαλάρο τόπον μοδιῶνε ἑβδομήντα· εἰς τὴν ἁγίαν Κυριακὴν τόπον μοδιῶνε σαραντα πέντε. Καὶ ὅταν ἔγειναν τὰ δεκρέτα εἰς τὴν Βενετίαν ὁποῦ ἀφερμάρησε τὸ Περγάντι τὰ φέουδα τοῦ Καπέλου, ἐπῆραν καὶ τοῦ Μεγαδοῦκα τὸ φέουδο εἰς τὸν Λάγκαρον τῶν ἑβδομήντα μοδιῶνε τόπου. Ἐπῆγε ὁ Μεγαδοῦκας εἰς τὴν Βενετίαν καὶ ἐγύρεψεν ἄλλο τόπον διὰ ἐκεῖνον ὁποῦ τοῦ ἐπήρανε. Καὶ εἶπε θέλω εἰς τὴν Ζάκυνθον εἰς τὸ Σκινάρι ἀπὸ τὴν Καμιλαῦκα καὶ νὰ ἔβγῃ πὲρ ὄστρια τὸν ξερόκεδρον, καὶ νὰ ὑπάγῃ πὲρ πουνέντε ἕως τὸν Κάβο, καὶ ἕως τὴν μύτην ταῖς πλαγιαῖς. Καὶ μέρος ἀπὸ τὴν τρεμουντάνα ὁποῦ ἐπῆρεν ὅλο τὸ Σκηνάρι. Ἔτζι ἐκάμανε κρίσες μεγαλόταταις μὲ τὸν Μεγαδοῦκα· ἔγειναν πέντε ἀποφάσεις εἰς τὴν Βενετίαν. Πρῶτο ἐπῆγε ὁ Ἀναστάσης ὁ Πατέρας τοῦ Γιωργηλᾶ τοῦ Σκλάβου, καὶ ἔκαμε χρόνους ἕξη ὁποῦ δὲν ἄφησε ὁ Μεγαδοῦκας νὰ πιάσῃ γράμμα, καὶ ἔτζι ἐκέρδισαν τὴν κρίσιν καὶ ἐπῆραν τὰ Σκηνάρια ἀπὸ τὸν Μεγαδοῦκαν.

Οἱ Ποταμιτιᾶνοι ἤλθανε ἀπὸ τὴ Πίλαρο καὶ ἐσταθήκανε εἰς τὸ μέρος τῆς τρεμουντάνας μὲ καλύβια μονόρονα μὰ δὲν ἔχουνε χέρια παστρικὰ καὶ ἔχουν καὶ μάτι κακό.

Τὸν αὐτὸν χρόνον ἦρθε ἡ ἁρμάδα τοῦ Τούρκου καὶ τὴν ἀπάντησε ἡ ἁρμάδα τοῦ Πρέντσιπε μας καὶ τὸ Ριγόπουλο οὐχουρτζουλάρου εἰς τὸ κανάλι τῆς Κεφαλλονιᾶς καὶ τὴν ἐχαλάσανε κατὰ κράτος εἰς καιρὸν πρόσθεν ἀπὸ τέσσεραις ὥραις νὰ ξημερώσῃ ἕως τρεῖς ὥραις τῆς νυκτός. Τὸ Ρηγόπουλο τῆς Σπάνιας καὶ λέγεται τὸν καιρὸν τῆς

τζονάδας.

Καὶ πάλι εἰς τοὺς χίλιους πεντακόσιους δεκατρεῖς 1513 ἦλθανε οἱ Τοῦρκοι εἰς τὸ Λαγανὰ μὲ ἐδιακόσια ἅρμενα ὁλοκόκκινο σκουφάτοι ἀλωναρίου ὀκτὼ 8.

Εἰς τοὺς χίλιους πεντακόσιους τεσσαράκοντα πέντε 1545 ἐματάρθανε οἱ Τοῦρκοι τρεῖς φορὲς εἰς ἑκατὸν 100 χρόνους μὰ ὅσο αὐτοὶ ἔκαψαν τὰ χωριὰ ὅλλα ἔκαμαν ἕνα ξυλόκαστρο εἰς τὸν Ἀρίνγγο καὶ ἐφαθήκανε ἡμέρας δώδεκα 12 καὶ τὸ ἔκαμαν κομάτια καὶ ἔτζι ἐπῆγε ἡ ἁρμάδα τὸ ἀρτζὶ πέλαγο καὶ ἐστάθη ἡμέρας δεκατρεῖς 13 καὶ ἐγυρίσανε καὶ ἤρθανε εἰς ταῖς ἁλικαὶς ἀντικρὺς τοῦ Κατασταρίου καὶ ἤτρυνα ἕνα κτήριον παλαιὸν ἀξιόπενον καὶ τὸ ἐχάλασαν ἐκ θεμελίων καὶ ἔτζι ἐβγήκανε ἀπὸ τὴν ἁρμάδα καὶ ἐκάμανε δεσμπάρκο συντροφίαι τρεῖς, ἡ μία μὲ τὰ τζαπούνια, ἄλλοι μὲ τὰ λισγάρια καὶ ἄλλοι μὲ τὰ ἅρματα καὶ ἐπεριχυκλώσανε τοὺς κάμπους τῆς Ζακύνθου καὶ ἐπήγανε εἰς τὸν Καλιπάδο καὶ εὕρανε χαντάκια μεγάλα καὶ στρατιώταις καὶ δὲν ἐπήγανε παρεμπρὸς· ἔτζι ἐγυρίσανε ὀπίσω καὶ ἐμπαρκαρισθίκανε τὴν νύκτα καὶ πηγαινάμενοι ἀπαντηθήκανε μὲ τὸ Ρηγόπουλο οὐκουρτζουλάνου τοῦ πρέντζιπε καὶ μὲ τὸ Ρηγόπουλο τῆς Σπάνιας καὶ ἐκάμανε πόλεμο φοβερὸν ὁποῦ ἐκοκκίνησε ἡ θάλασσα, ἐπῆγαν εἰς τὸ Βόϊδι οἱ ἄνθρωποι καὶ εἶδαν τὸν πόλεμον.

Οἱ καλόγεροι τοῦ ἁγίου Γεωργίου τῶν Κρεμνῶν ἐβγάλανε ὅλο τὸ πρᾶγμα τοῦ μοναστηριοῦ καὶ τὸ ἔβαλαν εἰς μία σπηλιὰ εἰς τὰ Καμαροτὰ ἀπάνευθεν καὶ τὰ ἔκρυψαν καὶ ἄφησαν εἰς τὸ Μοναστῆρι δύο καλογέρους γέρους καὶ δύο βαρέλαις νερὸ καὶ κρασὶ νὰ φυλάγουν τὸ πρᾶμμα τοῦ μοναστηριοῦ καὶ εἰς ἡμέραις δώδεκα ἤρθανε ἀπὸ τὰ Μαγγαράβουνα ἐκεῖθεν ὁποῦ περνάγει ὅλος ὁ κόσμος καὶ ἐπῆγαν εἰς τὸ μοναστῆρι ἐπῆγαν καὶ εὕρανε τοὺς δύο καλογέρους ἐχύσανε τὸ νερὸ καὶ κρασὶ ἐπήρανε καὶ μερικὸ πρᾶμμα ὁποῦ εὗραν, ὄξω ἀπὸ τὰ Ἅγια σκεύη καὶ ἐγυρίσανε ὀπίσω καὶ ἐπῆραν καὶ τοὺς δύο καλογέρους φουζάρους ἐκείνους ὁποῦ ἀφήκανε εἰς τὸ μοναστῆρι διὰ νὰ φυλᾶνε.

ΕΚ ΤΩΝ ΤΟΥ ΚΑΝΙΝΗ

Quando scorgo colei che m'innamora
Di sua bellezza e suo vestire eletto ecc.,

Ὅταν ἐκείνη ἐγὼ θωρῶ, 'πεῦ μὲ τὰ θεῖα της κάλλη
Μοῦ ἔμπνευσε τὸν Ἔρωτα σὲ τούτη τὴν καρδιὰ,
Νὰ περιατῇ περίφανη καὶ εὔμορφα 'ντυμένη,
Ὁλόχαρη αἰσθάνομαι 'στὰ στήθη μιὰ λαλιὰ
—'Αγάπαμε πιστὰ.

Ὅταν μ' ὡραῖο χαμόγελο σιγὰ γλυκογυρίζει
Τὰ 'μμάτια της, ὑψώνοντας αὐτὰ 'στὸν οὐρανὸ
Κρυμένο μέσ' 'στὸ στῆθος μου αἰσθάνομ' ἕνα πνεῦμα,
Ὁποῦ μοῦ λέει—στέναζε—καὶ τότε βγάνω ἐγὼ
Ἕν' ἀναστεναγμό.

Ὅταν ἀκούοντας τὴ γλυκειὰ μαγευτικὴ φωνή της
Καὶ ρίχνεται τὸ βλέμμα μου 'ς τὴ θεῖα της εὐμορφιὰ,
Χορταίνει τὴ μεγάλη της ἀπεθυμιὰ ἡ ψυχή μου
—Χαῖρε θνητὲ κι' ἀγάπαε—κρυφὰ μοῦ λέει 'στ' ἀφτιὰ,
Ἑνὸς Θεοῦ ἡ λαλιά.

Ὅταν ς' ἐμὲ τ' ὁλάλαμπρο τὸ βλέμμα της πετάει,
Καὶ ἐμπροστά μου ἔρχεται μὲ πρόσωπο χλωμὸ,
'Απόκρυφα μοῦ φαίνεται ὁπῶς εἰς τὴν καρδιά μου
Μοῦ λέγει—ἔλπιζ' ἔλπιζε—τὸ χεῖλο της τ' ἀχνό.
Τὸ βλέμμα της ἐκεῖ.

ΑΡΙΣ. ΚΑΨΟΚΕΦΑΛΟΣ

Αἱ γυναῖκες φέρουσιν τὸν νοῦν εἰς τὸ στῆθος· ἡ αἴσθησις μόνη ἄγει καὶ φέρει αὐτάς. Ὁ ἔρως των, ἀληθὴς εἶναι μανία· προσποίητος εἶνε ἡ φύσις των. Ἡ ἀφοσίωσίς των εἶναι τέχνη. Ἡ ἠπιότης καὶ ὑπομονή των εἶναι ἐνέδρα. Πίστευσόν με· ἡ καρδία των εἶναι ἡ ἄμμος ἢ ἄβυσσος· ἐντεῦθεν τὰ αἰσθήματά των ὅλα εἰσὶν ἢ ἄχυρα ἢ νόσοι. Ἅπασα ἡ ζωὴ των εἶναι φονικὴ παρωδία ἀνθρώπων ἅμα καὶ θεῶν. Οὐδαμῶς μεγαλεῖον ἐν αὐταῖς καὶ ἀλήθεια, οὐδαμοῦ διάνοια καὶ θεῖον· ἀλλὰ μόνον μαγεία τις καὶ ὀπταπάτη. Φοροῦσιν ἐνδύματα ; εἰσὶ βασιλίδες. Ἐγυμνώθησαν αὐτῶν ; ἰδοὺ αἱ..... Σ. Ν. Β.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ὁ νεκροθάπτης διήγημα συν. (Γ. Α. Βαλαβάνης) — Ἐμμελίνα, συνέχ. Γ.Μάνεσης)—Οἱ δύο παπάδες ποίησις (Ι. Γ. Τσακασιάνος)—Χρονικὸν Γεωργηλᾶ (Σ. Δὲ Βιάζης) Ἐκ τῶν τοῦ Κανίνη ποίησις (Α. Καψοκέφαλος).

ΤΥΠΟΙΣ Σ. ΚΑΨΟΚΕΦΑΛΟΥ